

Organiseringen af udskolingen i linjer og hold

Organiseringen af udskolingen i linjer og hold

2015

Organiseringen af udskolingen i linjer og hold

© 2015 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-857-8

Indhold

1	Resume	5
2	Indledning	7
2.1	Undersøgelsesspørgsmål og formål	7
2.2	Linjer og hold	8
2.3	Metode	9
2.4	Læsevejledning	9
3	Linjer i udskolingen	11
3.1	Udbredelsen af arbejdet med linjer	11
3.2	Organiseringen af arbejdet med linjer	13
3.3	Udbyttet af arbejdet med linjer	19
3.4	Opsamling	21
4	Hold i udskolingen	23
4.1	Udbredelsen af arbejdet med hold	23
4.2	Organiseringen af arbejdet med hold	24
4.3	Udbyttet af arbejdet med hold	26
4.4	Opsamling	27
5	Fokuspunkter i udskolingen på tværs af organiseringsformer	29
5.1	Skolernes samarbejde med det omgivende samfund	29
5.2	Skolernes fokus i undervisningen	30
5.3	Folkeskolereformen	31
5.4	Opsamling	31
Appendiks		
Appendiks A:	Litteraturliste	33
Appendiks B:	Metode	35

1 Resume

Denne rapport handler om skolernes arbejde med at organisere udskolingen i linjer og hold. Rapporten viser, hvor udbredt arbejdet med linjer og hold er. Derudover viser den, hvordan skolerne har organiseret arbejdet med linjer og hold, samt hvilken betydning de to organiseringsformer har for udviklingen med hensyn til elevernes motivation og faglige udbytte.

Det tidligere formandskab for Skolerådet anbefalede tilbage i 2011 skolerne at igangsætte forsøg med udskolingslinjer og andre nye organiseringsformer. Dette for at tage hånd om den dalende motivation for at lære blandt udskolingseleverne. Siden Skolerådets anbefalinger er der med folkeskolereformen fra 2014 blevet igangsat en række initiativer, som på forskellig vis skulle være med til at understøtte skolernes arbejde med at organisere udskolingen på nye måder. Det drejer sig fx om de mere fleksible holddannelsesregler og fremrykningen af valgfagene til 7. klasse.

Som følge af de seneste års fokus på skolernes organisering af udskolingen valgte Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) at gennemføre en undersøgelse af skolernes arbejde med linjer og hold med det formål at tilvejebringe viden, som kunne være med til at understøtte det videre arbejde med at organisere udskolingen på nye måder.

Den samlede undersøgelse består af to dele, og i denne rapport er der præsenteret udvalgte resultater fra den første del af undersøgelsen, som var en spørgeskemaundersøgelse blandt skolelederne på samtlige folkeskoler med en udskolingsafdeling (7. til 9. klasse), eksklusive specialskoler.

Resultater

Nedenfor er undersøgelsens resultater præsenteret. Først er der præsenteret resultater, som omhandler arbejdet med linjer. Dernæst er resultaterne vedrørende arbejdet med hold præsenteret, mens der til sidst er præsenteret resultater angående forskellige fokuspunkter på tværs af organiseringsformer.

Linjer

Linjer forstås i undersøgelsen som en organisering af eleverne, som varer et skoleår eller mere, inklusive en eventuel introperiode. I undersøgelsen er der sat fokus på skolernes arbejde med de linjer, som eleverne kan vælge sig ind på alt efter deres interesse. Der er med andre ord set bort fra niveaudelte linjer med optagelseskrav. Dette betyder, at Team Danmarks eliteidrætsklasser ikke indgår i undersøgelsen. Det samme gælder de nye talentklasser i musik, hvor skolerne kan søge om at fravige folkeskolelovens regler om optagelseskrav (Undervisningsministeriet, 2014).

Undersøgelsen viser, at lidt under en femtedel af skolerne (18 %) arbejder med linjer, og at skoler med store udskolingsafdelinger oftere vælger at arbejde med linjer. Lidt mere end fire ud af ti af de skoler (41 %), som arbejder med linjer, er startet i skoleåret 2014/15. Arbejdet med linjer må på den baggrund betegnes som en meget ny praksis på en forholdsvis stor del af skolerne.

Med hensyn til organiseringen af arbejdet med linjer har stort set alle skoler (96 %) en linjeorganisering, som omfatter samtlige elever. Det fremgår desuden, at skolerne typisk udbyder tre til fem linjer. Derudover fremgår det, at stort set alle skoler (97 %) giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker, og at eleverne typisk kan lave en prioriteret ønskeliste.

Med hensyn til udbyttet af arbejdet med linjer er stort set alle skoleledere (94 %) enige eller overvejende enige i, at elevernes motivation generelt set er styrket, mens det er lidt færre (83 %),

som vurderer dette med hensyn til elevernes faglige udbytte. Når der skelnes mellem fagligt stærke og fagligt svage elever, fremgår det, at det særligt er de fagligt stærke elever, som motiveres af arbejdet med linjer, mens der ikke er forskel på udviklingen for de to elevgrupper med hensyn til det faglige udbytte. Endvidere viser undersøgelsen, at skolelederne er forholdsvis positive i deres vurdering af udviklingen med hensyn til elevernes forudsætninger for at vælge den rette ungdomsuddannelse.

Endelig skal det nævnes, at undersøgelsen viser, at arbejdet med linjer kan give udfordringer på forskellig vis. De fleste skoleledere (69 %) oplever således i høj eller nogen grad, at vennerne har for stor indflydelse på linjevalget, mens andelen af skoleledere som i høj eller nogen grad oplever, at forældrene har for stor indflydelse, er lidt mindre (41 %). Derudover fremgår det, at cirka fire ud af ti skoleledere i høj eller nogen grad oplever, at der opstår en utilsigtet skæv fordeling af piger og drenge på linjerne (42 %), samt at de fagligt svage elever vælger den samme linje, selv om linjerne ikke er niveaudelte (37 %).

Hold

Hold forstås i undersøgelsen som en organisering af eleverne, som varer mindre end et skoleår. I denne undersøgelse er der sat fokus på de skoler, som arbejder med hold i mere end 25 % af den samlede undervisningstid, dvs. de skoler, hvor arbejdet med hold sætter et forholdsvis markant præg på den måde, udskolingen er organiseret på.

Undersøgelsen viser, at lidt under en femtedel af skolerne (17 %) arbejder med hold i mere end 25 % af undervisningen, og at flertallet af skolerne (63 %) er startet på at arbejde med hold i dette omfang inden for de sidste tre år, og at knap en fjerdedel (24 %) er startet i skoleåret 2014/15. Arbejdet med hold må på den baggrund betegnes som en forholdsvis ny praksis på en stor del af skolerne.

Med hensyn til organiseringen af arbejdet med hold viser undersøgelsen, at omfanget af skolernes arbejde med hold varierer meget, og at lidt over en fjerdedel af skolerne (26 %) arbejder med hold i mere end 50 % af undervisningstiden. Afsnittet viser desuden, at næsten halvdelen af skolerne (44 %) har udarbejdet en plan på ledelsesniveau for, hvordan arbejdet med hold skal foregå. Det fremgår endvidere, at skolerne typisk danner holdene inden for de enkelte årgange, samt at niveaudeling er det holddelingsprincip, som skolerne anvender mest.

Med hensyn til udbyttet af arbejdet med hold er næsten alle skoleledere enige eller overvejende enige i, at elevernes motivation (96 %) og faglige udbytte (98 %) generelt set er styrket. I den forbindelse viser undersøgelsen i øvrigt, at der ikke er forskel på udviklingen hos de fagligt stærke og de fagligt svage elever. Endelig viser undersøgelsen, at skolelederne er forholdsvis positive i deres vurdering af udviklingen med hensyn til elevernes forudsætninger for at vælge den rette ungdomsuddannelse.

Fokuspunkter på tværs af organiseringsformer

Undersøgelsen viser, at skolerne samarbejder mest med ungdomsuddannelser af en række udvalgte aktører fra det omgivende samfund, og at samarbejdet med ungdomsuddannelserne primært sker i forbindelse med brobygning og besøg og ekskursioner. Endelig viser undersøgelsen, at skolelederne vurderer, at folkeskolereformen i høj eller nogen grad har givet bedre muligheder for at samarbejde med aktører fra det omgivende samfund (75 %) samt for at arbejde med hold (72 %) og linjer (62 %).

Om datagrundlaget

Rapporten bygger på disse datakilder:

- Forundersøgelse på baggrund af litteratur og interview
- Spørgeskemaundersøgelse blandt skolelederne på samtlige skoler med en udskolingsafdeling.

Undersøgelsen kan derved give et nationalt dækkende billede af skolernes organisering af arbejdet med linjer og hold samt et nationalt billede af, hvordan skolelederne vurderer udbyttet af arbejdet med disse organiseringsformer. Det er i den forbindelse vigtigt at gøre opmærksom på, at det netop kun er skoleledernes oplevede vurdering af udbyttet.

2 Indledning

Det tidligere formandskab for Skolerådet satte fokus på skolernes organisering af udskoling med beretningen for 2011 ved at anbefale skolerne at igangsætte systematiske forsøg med udskolingslinjer og andre nye organiseringsformer. Dette med henblik på at tage hånd om den dalende motivation for at lære blandt udskolingseleverne (formandskabet for Skolerådet, 2011).

Siden er der med folkeskolereformen fra 2014 blevet åbnet op for en længere skoledag, en øget grad af samarbejde med foreninger i skolernes lokalområde, mere fleksible holddannelsesregler og en fremrykning af valgfagene til 7. klasse. Initiativer, som på forskellig vis skulle være med til at understøtte skolernes arbejde med at organisere udskoling på nye måder.

Som følge af de seneste års fokus på skolernes organisering af udskoling har Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) valgt at gennemføre en undersøgelse af skolernes arbejde med at tage hånd om udfordringerne i udskoling gennem arbejdet med de nye organiseringsformer. EVA finder undersøgelsen relevant at lave, da der ikke tidligere er lavet en national kortlægning af erfaringerne på området, og det er formålet med undersøgelsen at bidrage med viden, som kan være med til at understøtte det videre arbejde med at organisere udskoling på nye måder.

Undersøgelsen sætter fokus på skolernes arbejde med at organisere udskoling i linjer og hold. I undersøgelsen bliver det afdækket, hvor udbredt arbejdet med linjer og hold er, samt hvordan skolerne har organiseret arbejdet. Endelig bliver det afdækket, hvilke erfaringer skolerne har gjort med hensyn til at øge elevernes motivation og faglige udbytte af undervisningen.

Den samlede undersøgelse består af to dele:

Den første del udgøres af en spørgeskemaundersøgelse blandt skolelederne på samtlige folkeskoler med en udskolingsafdeling (7.-9. klasse), eksklusive specialskoler. Spørgeskemaundersøgelsen skal give viden om, hvor udbredt arbejdet med linjer og hold er, hvordan skolerne organiserer arbejdet, samt hvilke erfaringer de har gjort.

Den anden del udgøres af et casestudie, hvor udvalgte skolers erfaringer med at organisere udskoling i linjer og hold bliver belyst nærmere.

I denne rapport er der præsenteret udvalgte resultater fra den første del af undersøgelsen. Samtlige resultater kan findes i en tabelrapport, som ligger på www.eva.dk. Den første del af undersøgelsen er gennemført af:

- Evalueringskonsulent Caspar Theut (projektleder)
- Evalueringskonsulent Bjarke Frydensberg
- Specialkonsulent Signe Mette Jensen
- Specialkonsulent Mikkel Bergqvist
- Evalueringsmedarbejder Anne Kyed Vejrbæk.

2.1 Undersøgelsesspørgsmål og formål

Der er opstillet tre undersøgelsesspørgsmål, som undersøgelsen skal besvare. De tre undersøgelsesspørgsmål er følgende:

- Hvor udbredt er arbejdet med linjer og hold på skolerne?
- Hvordan har skolerne organiseret arbejdet med linjer og hold?

- Hvilke erfaringer har skolerne gjort med hensyn til at øge elevernes motivation og udbytte af undervisningen gennem arbejdet med linjer og hold?

Formålet med undersøgelsen er at bidrage med viden, som kan være med til at understøtte det videre arbejde med at organisere udskoling på nye måder.

2.2 Linjer og hold

I undersøgelsen er der sat fokus på skolernes arbejde med linjer og hold. Nedenfor er der redegjort for, hvordan linjer og hold forstås i undersøgelsen.

Linjer

Linjer forstås i undersøgelsen som en organisering af eleverne, som varer et skoleår eller mere, inklusive en eventuel introperiode. Arbejdet med linjer kan inkludere alle elever eller blot en del af dem.

I undersøgelsen er der sat fokus på skolernes arbejde med de linjer, som eleverne kan vælge sig ind på alt efter deres interesse. I undersøgelsen er der med andre ord set bort fra niveaudelte linjer med optagelseskrav. Dette betyder, at Team Danmarks eliteidrætsklasser, som nogle skoler kalder for linjer, ikke indgår i undersøgelsen. Det samme gælder de nye talentklasser i musik, hvor skolerne kan søge om at fravige folkeskolelovens regler om optagelseskrav (Undervisningsministeriet, 2014).

For at kunne sortere de skoler fra, som arbejder med niveaudelte linjer, er der i spørgeskemaundersøgelsen skelnet mellem linjer, der er dannet ud fra faglige fokusområder, og linjer, der er dannet ud fra elevernes faglige kompetencer. Linjer, der er dannet ud fra faglige fokusområder, dækker over de linjer, hvor alle interesserede elever er optagelsesberettigede, mens linjerne dannet ud fra elevernes faglige kompetencer dækker over de niveaudelte linjer, hvor elevernes kompetencer er afgørende for deres optagelse.

I spørgeskemaundersøgelsen var der i øvrigt blot fire skoler, som oplyste, at de havde niveaudelte linjer. På tre af skolerne var der tale om en enkelt eliteidrætsklasse, mens den sidste skole ikke havde oplyst, hvilke linjer der var. Besvarelserne fra disse skoler blev sorteret fra og indgår dermed ikke i de tabeller, som er præsenteret i denne rapport.

Eksempel på arbejdet med linjer

Som eksempel på skolernes arbejde med linjer kan nævnes en skole, som udbyder tre linjer, som alle elever skal vælge mellem, når de starter i 7. klasse. Der er ingen optagelseskrav på de tre linjer, som er henholdsvis en naturfaglig linje, en international linje samt en linje med fokus på idræt. På alle tre linjer har eleverne fire ugentlige linjetimer, som ligger samlet på én dag. Eleverne fortsætter med linjerne i 8. og 9. klasse.

Hold

Hold forstås i undersøgelsen som en organisering af eleverne, som varer mindre end et skoleår. Arbejdet med hold kan foregå i forbindelse med undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner. Arbejdet med hold kan inkludere alle eller blot en del af eleverne, og det kan foregå i en større eller mindre del af undervisningen.

I denne undersøgelse er der sat fokus på de skoler, som arbejder med hold i mere end 25 % af den samlede undervisningstid, dvs. de skoler, hvor arbejdet med hold sætter et forholdsvis markant præg på den måde, udskoling er organiseret på.

Eksempel på arbejdet med hold

Som eksempel på skolernes arbejde med hold kan nævnes en skole, som inddeler alle elever på hold i fem-syv uger ad gangen. Holdene dannes inden for en årgang, og der dannes hold i samtlige fag. Det varierer fra gang til gang, hvilke kriterier som ligger til grund for holddannelsen. Den ene gang kan det være elevernes faglige niveau, som er afgørende for holddelingen, mens

det den næste gang er forskellige undervisningsformer eller elevernes motivation for et givent emne.

2.3 Metode

Den samlede undersøgelse består af to dele. Første del er en spørgeskemaundersøgelse blandt skolelederne på samtlige folkeskoler med en udskolingsafdeling, mens den anden del er et casestudie, hvor udvalgte skolers erfaringer med at organisere udkolingen i linjer og hold bliver belyst nærmere. Denne rapport præsenterer resultatet af spørgeskemaundersøgelsen, og nedenfor er der redegjort for, hvordan denne er grebet an.

Spørgeskemaundersøgelsen

Som grundlag for udarbejdelsen af spørgeskemaet er der indledningsvis gennemført et forstudie, hvor vi har orienteret os i forskning om sammenhænge mellem elevers interesser, foretrukne arbejdsformer, motivation og udbytte af undervisningen (Nordahl et al., 2010). Vi har desuden kontaktet seks skoler og en kommune med henblik på at få et indblik i, hvilke erfaringer de har gjort med de nye organiseringsformer.

I spørgeskemaet er der spurgt om udbredelsen af arbejdet med linjer og hold. Derudover er der blevet spurgt om, hvordan skolerne har organiseret arbejdet, samt hvilken betydning arbejdet har haft for elevernes motivation, faglige udbytte og overgang til ungdomsuddannelserne. Endelig er der blevet spurgt om samarbejdet med det omgivende samfund og forskellige fokuspunkter i undervisningen. Spørgsmålene er besvaret ud fra skolens praksis i skoleåret 2014/15.

Spørgeskemaet blev sendt til samtlige folkeskoler med en udskolingsafdeling (7. til 9. klasse), eksklusivt specialskoler. Spørgeskemaet blev sendt som link i en mail til skolelederne, som ved modtagelsen blev orienteret om undersøgelsens formål samt spørgeskemaets indhold. Skolelederne blev desuden oplyst om, at de havde mulighed for at sende spørgeskemaet videre til en anden person fra ledelsen, hvis de vurderede, at vedkommende havde et bedre grundlag for at udfylde skemaet.

Spørgeskemaet blev sendt ud 27. april 2015, og skolerne havde i alt fire uger til at udfylde skemaet. Der blev sendt tre påmindelser om at udfylde spørgeskemaet i løbet af de fire uger. Spørgeskemaet blev sendt til 876 skoler; heraf udfyldte 406 spørgeskemaet. Den samlede svarprocent er således 46. I forbindelse med behandlingen af data er der lavet en bortfaldsanalyse, der, på trods af den relativt lave svarprocent, ikke giver anledning til at tro, at analyseudvalget ikke er repræsentativt for populationen.

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen er formidlet både i tekst og i tabeller. Det er dog ikke alle resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som er afrapporteret via tabeller. I rapportens tabeller kan man se, at det er et varierende antal respondenter, der har besvaret de enkelte spørgsmål. Det skyldes, dels at der er anvendt filtre i spørgeskemaet, dels at respondenterne har haft mulighed for at gå videre i spørgeskemaet uden at besvare alle spørgsmål.

2.4 Læsevejledning

Ud over resumeet og dette indledende kapitel indeholder rapporten tre kapitler.

I kapitel 3 præsenteres de resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolernes arbejde med linjer. Resultaterne er formidlet i en tredelt struktur, som afspejler de tre undersøgelsesspørgsmål. Først er der redegjort for udbredelsen. Dernæst er der redegjort for skolernes organisering af arbejdet, og til sidst er der redegjort for udbyttet. I kapitel 4 præsenteres resultater, som handler om arbejdet med hold. Resultaterne vedrørende arbejdet med hold er formidlet på samme måde som resultaterne i kapitel 3. Kapitel 5 handler om forskellige fokuspunkter, som skolerne kan have i udkolingen.

Rapporten indeholder derudover appendiks A og B, som er henholdsvis en litteraturliste og et metodeappendiks.

3 Linjer i udskoling

Kapitel 3 handler om skolernes arbejde med linjer i udskoling. I kapitlets første afsnit er der redegjort for udbredelsen af arbejdet med linjer. Dernæst er det beskrevet, hvordan skolerne har organiseret arbejdet med linjer, mens det til sidst er beskrevet, hvordan skolelederne vurderer udbyttet af arbejdet med linjer.

3.1 Udbredelsen af arbejdet med linjer

Kapitlets første afsnit handler om udbredelsen af arbejdet med linjer. I afsnittet er der redegjort for andelen af alle skoler med en udskolingsafdeling, som arbejder med linjer, samt hvilken erfaring de har med at organisere sig på denne måde.

Andelen af skoler med linjer

I spørgeskemaundersøgelsen er alle skoleledere på skoler med en udskolingsafdeling blevet spurgt, om de arbejder med linjer i udskoling. Tabel 1 viser andelen af skoler, som arbejder med linjer.

Tabel 1
Andelen af skoler, som arbejder med linjer i udskoling (N = 406)

	%
Ja	18
Nej	82
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Af tabellen fremgår det, at 18 % af skolerne arbejder med linjer i udskoling, mens de resterende 82 % har valgt at organisere udskoling på anden vis. Tabellen viser dermed, at det er lidt under en femtedel af skolerne, som arbejder med linjer.

Skolelederne på de skoler, som ikke arbejder med linjer, er efterfølgende blevet bedt om at angive årsagen til dette. Tabel 2 viser, hvad skolelederne har svaret.

Tabel 2
Hvad er årsagen til, at I ikke arbejder med linjer i udskoling? (N = 322)

	%
Vi har en velfungerende udskolingsafdeling	50
Vi synes, andre tiltag var mere brugbare	36
Vi har ikke de rette lærerressourcer	6
Negative erfaringer på andre skoler har givet os betænkeligheder	2
Vi har tidligere haft negative erfaringer med linjer	1
Andet	40
Total	134

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Ved dette spørgsmål har respondenterne haft mulighed for at afgive flere besvarelser, og derfor summerer procenttallene op til mere end 100 %.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de ikke arbejder med linjer i udskoling på deres skole.

Tabellen viser, at 50 % har svaret, at de ikke arbejder med linjer i udskolingen, fordi de har en velfungerende udskolingsafdeling. Tabellen viser desuden, at 36 % har svaret, at de finder andre tiltag mere brugbare. Endvidere fremgår det, at 40 % har benyttet svarkategorien "Andet". Skolelederne giver særligt udtryk for to ting i den forbindelse:

Det første, som flere giver udtryk for, er, at de inden for de næste år skal starte på arbejdet med linjer. Det må på den baggrund formodes, at andelen af skoler, som arbejder med linjer, vil vokse i de kommende år.

Det andet, som en del af dem giver udtryk for, er, at de har fravalgt at arbejde med linjer, da de har få elever i udskolingsafdelingen, hvilket gør det svært at udbyde et tilstrækkeligt varieret antal linjer, som favner bredden i elevernes interesser.

I forbindelse med behandlingen af datamaterialet er sammenhængen mellem antallet af elever i udskolingen på de enkelte skoler og skolernes arbejde med linjer blevet undersøgt nærmere. Krydset mellem de to variable viste i tråd med ovennævnte, at der er en signifikant sammenhæng, og at skoler med store udskolingsafdelinger oftere arbejder med linjer end skoler med små udskolingsafdelinger. Krydset mellem de to variable fremgår af tabel 3 nedenfor.

Tabel 3
Kryds mellem spørgsmålet "Hvor mange udskolingselever går der i alt på skolen?" og "Arbejder I med linjer i udskolingen på jeres skole?" (N = 406)

	Ja	Nej	Total
100 eller færre	10 %	91 %	100 %
101-200	14 %	86 %	100 %
201-300	26 %	74 %	100 %
301 eller over	24 %	76 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Tabellen viser, at 24 % af de skoler, som har flere end 300 elever i udskolingen, arbejder med linjer, mens det til sammenligning kun er 10 % af de skoler, som har 100 eller færre elever i udskolingen, som gør dette.

Skolernes erfaring

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne desuden blevet bedt om at angive, hvor længe de har arbejdet med linjer. Skoleledernes besvarelser fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 4
I hvor mange skoleår har I arbejdet med linjer i udskolingen (inklusive indeværende skoleår)? (N = 69)

	%
Ét år eller mindre	41
To år	19
Tre år	19
Fire år	14
Fem år eller mere	6
Ved det ikke	1
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Tabel 4 viser, at 41 % af skolerne har arbejdet med linjer i ét år eller mindre, dvs. at skolerne er startet i indeværende år (skoleåret 2014/15). Det indsamlede datamateriale viser dermed, at lidt mere end fire ud af ti skoler netop er startet på arbejdet med linjer, hvilket betyder, at det kan betegnes som en meget ny praksis på en forholdsvis stor del af skolerne.

Tabellen viser desuden, at 19 % har svaret, at de har arbejdet med linjer i henholdsvis to og tre år. Derudover viser tabellen, at 14 % har arbejdet med linjer i fire år, og endelig, at 6 % har arbejdet med linjer i fem år eller mere.

3.2 Organiseringen af arbejdet med linjer

Kapitlets andet afsnit handler om skolernes organisering af arbejdet med linjer. I afsnittet er der redegjort for udbuddet af linjer, brugen af valgtag, optagelsen på linjerne samt for de udfordringer, som skolerne møder i relation til elevernes linjevalg.

Udbuddet af linjer

Den følgende del handler om skolernes udbud af linjer. Det fremgår af denne del, at skolerne typisk udbyder tre til fem forskellige linjer, og at langt de fleste af skolerne har valgt en linjeorganisering, som omfatter alle elever.

Skolerne udbyder typisk tre til fem linjer

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet bedt om at angive, hvilke linjer de udbyder. Skolelederne er i den forbindelse blevet bedt om at skrive linjernes titel, ligesom de har haft mulighed for at skrive linjens fokus i parentes efter titlen. På baggrund af besvarelsene har EVA inddelt skolernes forskellige linjer i 11 overordnede grupper. De 11 grupper fremgår af tabel 5 nedenfor.

Tabel 5
Oversigt over skolernes forskellige typer af linjer (N = 72)

	Antal
Naturfaglig	58
International	49
Idræt	47
Musik og drama	20
Håndværk og erhverv	18
Innovation	15
Samfundsfag	13
Kommunikation	12
Kunst og kreativitet	12
Medie	10
Øvrige linjer	7
Total	261

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Tabellen viser, at særligt tre linjetyper bliver oprettet på skolerne. Tabellen viser således, at der er i alt 58 linjer med et naturfagligt fokus, 49 linjer med et internationalt fokus samt 47 linjer med fokus på idræt. Tabellen viser desuden, at der er 20 musik- og dramalinjer og 18 linjer med fokus på håndværk og erhverv. Derudover er der 15 linjer med fokus på innovation, 13 linjer med fokus på samfundsfag og 12 linjer med fokus på henholdsvis kommunikation, kunst og kreativitet. Endelig er der 10 linjer, som har fokus på medier, samt 7 linjer, som har fokus på øvrige områder.

På baggrund af skoleledernes angivelse af, hvilke linjer de har, er der lavet en optælling af, hvor mange linjer der er på hver enkelt skole. Resultatet af optællingen ses af tabel 6 nedenfor.

Tabel 6
Oversigt over antallet af linjer på skolerne (N = 72)

	%
1	6
2	8
3	36
4	26
5	17
6 eller flere	7
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Tabellen viser, at 36 % af skolerne har tre linjer. Det fremgår desuden, at 26 % af skolerne har fire linjer, mens 17 % af skolerne har fem linjer. Det er dermed i alt 79 % af skolerne, som har tre til fem forskellige linjer.

Stort set alle skoler har valgt en linjeorganisering, som omfatter samtlige elever

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet bedt om at angive, om udbuddet af linjer henvender sig til alle elever, dvs. om skolens linjeorganisering omfatter samtlige elever på de årgange, hvor der arbejdes med linjer. Tabel 7 viser en oversigt over skoleledernes besvarelser.

Tabel 7
Omfatter skolens linjeorganisering alle elever på de årgange i udskoling, hvor der arbejdes med linjer? (N = 72)

	%
Ja	96
Nej	4
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskoling på deres skole.

Af tabellen fremgår det, at 96 % har svaret, at skolens linjeorganisering omfatter alle elever på de årgange i udskoling, hvor der arbejdes med linjer, mens 4 % har svaret det modsatte. De 4 %, som har svaret, at deres linjeorganisering ikke omfatter alle elever, er efterfølgende blevet bedt om at forklare, hvorfor de har organiseret sig på denne måde.

En af skolelederne forklarer i den forbindelse, at skolens specialklasselever i udskoling ikke har mulighed for at gå på linjerne. En anden forklarer, at skolens internationale linje udelukkende er for de udskolings elever, som ønsker at blive undervist på engelsk i de naturvidenskabelige fag, hvilket harmonerer fint med den viden, som i forvejen er på området om lige netop denne linjetype (Olsen, 2013).

Brugen af valgfag

Den følgende del handler om skolernes brug af valgfag. Det fremgår, at valgfagene indgår som en del af undervisningen på linjerne på størstedelen af skolerne. Endvidere fremgår det, at flertallet af skolerne ligeledes udvikler nye valgfag til undervisningen.

Valgfagene indgår som en del af undervisningen på linjerne på størstedelen af skolerne

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet spurgt, om ét eller flere af elevernes valgfag indgår som en del af undervisningen på linjerne. Tabel 8 viser en oversigt over, hvad der er blevet svaret.

Tabel 8
Indgår ét eller flere af elevernes valgfag som en del af undervisningen på linjerne?
(N = 72)

	%
Ja, på alle linjer	69
Ja, på nogle linjer	14
Nej, slet ikke	17
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole.

Tabellen viser, at valgfagene indgår som en del af undervisningen på langt størstedelen af skolerne. 69 % har således svaret, at ét eller flere af elevernes valgfag indgår som en del af undervisningen på samtlige linjer. Dertil kommer, at 14 % har svaret, at ét eller flere af elevernes valgfag indgår på nogle af linjerne. 17 % har svaret, at valgfagene slet ikke indgår i undervisningen.

Flertallet af skolerne udvikler nye valgfag til undervisningen på linjerne

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne desuden blevet spurgt, om der udvikles nye valgfag til undervisningen på linjerne. Tabel 9 viser, hvorvidt dette er tilfældet.

Tabel 9
Udvikler I nye valgfag på linjerne til undervisningen i udskolingen? (N = 72)

	%
Ja, på alle linjer	32
Ja, på nogle linjer	36
Nej, slet ikke	32
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole.

Af tabellen fremgår det, at flertallet af skolerne udvikler nye valgfag til undervisningen på linjerne. 32 % har således svaret, at der udvikles nye valgfag på samtlige linjer, mens 36 % har svaret, at der udvikles nye valgfag til undervisningen på nogle af linjerne. Af tabellen fremgår det desuden, at der er 32 %, som slet ikke udvikler nye valgfag.

Elevernes optagelse på linjerne

Den tredje del af afsnittet om organiseringen handler om elevernes optagelse på linjerne. Denne del af afsnittet viser, at stort set alle skoler giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker, og at eleverne typisk har mulighed for at lave en prioriteret ønskeliste med flere linjer. Det fremgår desuden, at eleverne typisk får viden om linjerne gennem skriftligt materiale og møder. Endelig fremgår det, at de fleste skoler i særlige tilfælde giver eleverne lov til at ændre linjevalget.

Stort set alle skoler giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker

Som led i afdækningen af elevernes optagelse på linjerne er skolelederne på de enkelte skoler blevet spurgt, om de giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker. Tabel 10 viser skoleledernes besvarelser.

Tabel 10
Har eleverne mulighed for at afgive linjehønsker? (N = 69)

	%
Ja	97
Nej	3
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Tabel 10 viser, at stort set alle skoler giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker. 97 % har således svaret, at eleverne har mulighed for at afgive linjehønsker. Blot 3 % har svaret det modsatte, hvilket svarer til to skoler. Begge skoler har brugt en åben svarkategori til at forklare, hvorfor de ikke giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker. Skolelederen på den ene skole svarede, at der i det pågældende skoleår "har været et introforløb, hvor eleverne har stiftet bekendtskab med alle linjerne", mens den anden skole svarede, "at der kun var én" linje.

EVA har efterfølgende været i kontakt med begge skoler for at indhente yderligere viden om skolernes praksis.

Skolelederen på den skole, som havde haft et introforløb, forklarede, at det var første år, skolen arbejdede med linjer, og at den havde organiseret det sådan, at eleverne først skulle igennem et obligatorisk introforløb i dette skoleår, hvorefter de til næste år skulle vælge sig ind på en specifik linje. Dette betyder, at skolen i realiteten giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker.

Skolelederen på den anden skole forklarede, at skolen kun havde en såkaldt fordybelseslinje, som alle elever skulle på, hvilket overflødiggjorde afgivelsen af linjehønsker fra elevernes side. Skolelederen forklarede dog også, at alle elever skulle finde et tema, som de ville fordybe sig i på linjen. Man kan på den baggrund argumentere for, at der også på denne skole er en form for valg forbundet med linjeorganiseringen.

Det mest almindelige er, at eleverne kan lave en prioriteret ønskeliste med flere linjer

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne på de skoler, hvor eleverne får mulighed for at afgive linjehønsker, desuden blevet spurgt om, hvordan dette foregår. Tabel 11 viser skoleledernes besvarelse med hensyn til, hvordan eleverne afgiver deres linjehønsker.

Tabel 11
Hvilke linjehønsker kan eleverne afgive? (N = 63)

	%
Eleverne kan ønske en enkelt linje	13
Eleverne kan lave en prioriteret ønskeliste med flere linjer	81
Eleverne kan lave en ikke-prioriteret ønskeliste med flere linjer	5
Eleverne kan ønske linjer på anden vis, skriv hvordan:	2
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Af tabel 11 fremgår det, at 81 % har svaret, at de giver eleverne mulighed for at lave en prioriteret ønskeliste med flere linjer. 13 % har svaret, at de giver eleverne mulighed for at ønske en enkelt linje, mens 5 % har svaret, at de giver eleverne mulighed for at lave en ikke-prioriteret ønskeliste med flere linjer.

Eleverne får typisk viden om linjerne gennem skriftligt materiale og møder

Skolelederne er endvidere blevet spurgt om, hvordan eleverne får viden om linjerne. Tabel 12 viser skoleledernes besvarelser.

Tabel 12
Hvordan får eleverne viden om linjerne? (N = 64)

	%
En enkelt besøgsdag på linjerne i det forudgående skoleår	30
Introforløb af flere dages varighed i det forudgående skoleår	17
Informationsmøder i det forudgående skoleår	81
Skriftligt materiale om linjerne, fx på skolernes hjemmeside	86
Introforløb i starten af det skoleår, hvor de skal starte på linjen	14
Udelukkende viden fra uformelle sammenhænge, fx fra ældre elever	3
På anden vis	14
Total	245

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Ved dette spørgsmål har respondenterne haft mulighed for at afgive flere besvarelser, og derfor summerer procenttallene op til over 100 %.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Tabellen viser overordnet set, at eleverne typisk får viden om linjerne gennem skriftligt materiale og møder. Tabellen viser således, at 86 % har svaret, at eleverne får viden om linjerne gennem skriftligt materiale, mens 81 % har svaret, at eleverne får viden om linjerne gennem informationsmøder i det forudgående skoleår.

En del af skolelederne peger dog også på en række andre kilder til viden om linjerne. 30 % har svaret, at eleverne får viden om linjerne gennem en besøgsdag i det forudgående skoleår. 17 % har svaret, at de har et introforløb af flere dages varighed i det forudgående skoleår, mens 14 % har svaret, at der er et introforløb i starten af det skoleår, hvor eleverne skal starte på linjen.

Af tabellen fremgår det endvidere, at 3 % af skolerne, hvilket svarer til to skoler, har oplyst, at eleverne udelukkende får viden fra uformelle sammenhænge, fx fra ældre elever. Ved en nærmere gennemgang af de to skolars besvarelser kan man dog se, at de ligeledes har benyttet sig af flere af de øvrige svarkategorier. Eleverne på disse skoler får dermed ikke udelukkende viden fra uformelle sammenhænge. De uformelle sammenhænge er i stedet en af flere kilder til viden om linjerne.

Endelig skal det nævnes, at 14 % af skolerne har svaret, at eleverne får viden om linjerne på anden vis. En del af skolerne giver i den forbindelse udtryk for, at lærere og elever fra linjerne besøger de yngre elever med henblik på at præsentere, hvad de laver på linjerne.

På de fleste skoler kan eleverne i særlige tilfælde få lov til at ændre linjevalget

Fra tidligere undersøgelser ved vi, at eleverne kan have svært ved at vælge linje (Katznelson et al., 2009; EVA, 2014). Et vigtigt element i afdækningen af elevernes muligheder for at ønske linje har derfor været at belyse elevernes muligheder for at ændre linjevalget.

Tablet 13 viser skoleledernes angivelse af, hvilke muligheder eleverne har for at ændre linjevalget.

Tabel 13
Elevernes mulighed for at ændre linjevalget (N = 69)

	%
Eleverne kan frit ændre deres linjevalg i hele den periode, de skal gå på en linje	1
Eleverne kan frit ændre deres linjevalg, men kun i en kortere tidsbegrænset periode, efter at de er startet	7
Eleverne kan i særlige tilfælde få lov til at ændre deres linjevalg i hele den periode, de skal gå på en linje	61
Eleverne kan i særlige tilfælde få lov til at ændre deres linjevalg, men kun i en kortere tidsbegrænset periode, efter at de er startet	10

Fortsættes på næste side

	%
Eleverne kan ikke ændre deres linjevalg	10
Andet, skriv hvad	10
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Af tabellen fremgår det, at den mest udbredte praksis på skolerne er, at eleverne i særlige tilfælde kan få lov til at ændre linjevalget. 61 % har svaret, at eleverne kan få lov til at ændre deres linjevalg i hele den periode, de går på linjen, mens 10 % af skolerne har svaret, at eleverne kan ændre deres linjevalg i en kortere tidsbegrænset periode. Af tabellen fremgår det desuden, at 10 % har svaret, at eleverne ikke kan ændre deres linjevalg, ligesom der også er 10 %, som har benyttet svarkategorien "Andet". En del af skolerne oplyser her, at eleverne har mulighed for at ændre linjevalget efter et skoleår.

Udfordringer relateret til elevernes linjevalg

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne endvidere blevet spurgt om, i hvilken grad de oplever en række udfordringer, som knytter sig til selve valgprocessen. Tabel 14 viser, hvad skolelederne har svaret.

Tabel 14
Udfordringer i forbindelse med elevernes linjevalg

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad oplever I ...					
... at det er svært at imødekomme elevernes linjehønsker? (N = 69)	0 %	19 %	57 %	25 %	100 %
... at eleverne ikke har tilstrækkelig viden om linjernes fokus, når de skal vælge linje? (N = 69)	4 %	25 %	54 %	17 %	100 %
... at elevernes forventninger til linjerne ikke svarer til linjernes indhold? (N = 69)	1 %	36 %	51 %	12 %	100 %
... at elevernes forældre har for stor indflydelse på valget af linje? (N = 69)	13 %	28 %	49 %	10 %	100 %
... at elevernes venner har for stor indflydelse på valget af linje? (N = 69)	26 %	43 %	26 %	4 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Af tabellen fremgår det, at i alt 69 % har svaret, at elevernes venner i høj eller nogen grad har for stor indflydelse på elevernes valg af linje. En forholdsvis stor del af skolerne oplever desuden, at forældrene har for stor indflydelse på valget af linje. I alt 41 % har således svaret, at forældrene i høj eller nogen grad har for stor indflydelse på dette.

Skolelederne er ligeledes forholdsvis kritiske i deres vurdering af elevernes forventninger til og viden om linjerne. I alt 37 % oplever i tråd med dette, at det i høj eller nogen grad er tilfældet, at elevernes forventninger ikke svarer til linjens indhold, mens i alt 29 % oplever, at eleverne i høj eller nogen grad ikke har tilstrækkelig viden om linjernes fokus.

På baggrund af ovennævnte ser der ud til at være behov for, at en del af skolerne arbejder med vennernes og forældrenes indflydelse på linjevalget, ligesom der er behov for at oplyse eleverne yderligere om de linjer, de har mulighed for at vælge.

Skolelederne er desuden blevet spurgt, i hvilken grad de oplever en række utilsigtede konsekvenser af elevernes linjevalg, som knytter sig til elevernes faglige niveau, køn, sociale baggrund og etnicitet. Tabel 15 viser, hvordan skolelederne vurderer denne del.

Tabel 15
Utilsigtede konsekvenser af elevernes linjevalg

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad oplever I ...					
... at de fagligt svage elever vælger den samme linje, selv om skolens linjer ikke er lavet ud fra en intention om niveaudeling? (N = 68)	6 %	31 %	46 %	18 %	100 %
... at der opstår en utilsigtet skæv fordeling af piger og drenge på linjerne? (N = 69)	10 %	32 %	43 %	14 %	100 %
... at der opstår en utilsigtet skæv fordeling af eleverne på linjerne med hensyn til deres sociale baggrund? (N = 68)	7 %	16 %	46 %	31 %	100 %
... at der opstår en utilsigtet skæv fordeling af eleverne på linjerne med hensyn til deres etnicitet? (N = 69)	3 %	6 %	20 %	71 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Tabellen viser, at cirka fire ud af ti skoleledere oplever udfordringer, som omhandler henholdsvis elevernes køn og elevernes faglige niveau. Tabellen viser således, at i alt 42 % af skolelederne i høj eller nogen grad oplever, at der opstår en utilsigtet skæv fordeling af piger og drenge på linjerne, mens i alt 37 % i høj eller nogen grad oplever, at de fagligt svage elever vælger den samme linje, selv om skolens linjer ikke er lavet ud fra en intention om niveaudeling. Sidstnævnte udfordring har EVA i øvrigt tidligere omtalt i rapporten *Høje forventninger til alle elever* (EVA, 2013).

Skolerne er lidt mere positive i deres vurdering af elevernes sociale baggrund. I alt 77 % af skolerne har svaret, at de i mindre grad eller slet ikke oplever en utilsigtet skæv fordeling. Dette betyder dog også, at i alt 23 % i høj eller nogen grad oplever, at der opstår en utilsigtet skæv fordeling, og tabellen viser dermed et ret blandet billede på dette område.

Skolelederne er mest positive i deres vurdering af spørgsmålet vedrørende elevernes etnicitet. I alt 91 % vurderer således, at der i mindre grad eller slet ikke opstår en utilsigtet skæv fordeling af eleverne inden for dette område.

3.3 Udbyttet af arbejdet med linjer

Kapitlets tredje og sidste afsnit handler om skoleledernes vurdering af udbyttet af arbejdet med linjer. Indledningsvis er skoleledernes vurdering af udviklingen i elevernes motivation og faglige udbytte beskrevet. Dernæst er skolelederens vurdering af udviklingen i elevernes overgang til ungdomsuddannelsesområdet beskrevet.

Elevernes motivation og faglige udbytte

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet spurgt om deres vurdering af, hvad arbejdet med linjer har betydet for elevernes motivation og faglige udbytte. Tabel 24 viser skoleledernes vurdering af udviklingen på disse områder.

Tabel 16**Betydningen af arbejdet med linjer for udviklingen med hensyn til elevernes motivation og faglige udbytte**

	Enig	Overvejende enig	Overvejende uenig	Uenig	Total
Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?					
At elevernes motivation for at deltage i undervisningen generelt set er styrket (N = 67)	31 %	63 %	3 %	3 %	100 %
At de fagligt stærke elevers motivation for at deltage i undervisningen er styrket (N = 68)	38 %	57 %	3 %	1 %	100 %
At de fagligt svage elevers motivation for at deltage i undervisningen er styrket (N = 68)	15 %	71 %	15 %	0 %	100 %
At elevernes faglige udbytte generelt set er styrket (N = 67)	19 %	64 %	15 %	1 %	100 %
At de fagligt stærke elevers udbytte af undervisningen er øget (N = 68)	28 %	59 %	12 %	1 %	100 %
At de fagligt svage elevers udbytte af undervisningen er øget (N = 68)	13 %	60 %	24 %	3 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Note: Ved vurderingen af de forskellige udsagn er skolelederne blevet bedt om at sammenligne med, hvordan det var, før de begyndte at arbejde med linjer.

Tabellen viser, at i alt 94 % af skolelederne har svaret, at de er enige eller overvejende enige i, at elevernes motivation for at deltage i undervisningen generelt set er styrket. Tabellen viser desuden, at i alt 83 % har svaret, at de er enige eller overvejende enige i, at elevernes faglige udbytte generelt set er styrket. Stort set alle skoleledere vurderer dermed, at elevernes motivation generelt set er styrket, mens det er en lidt mindre andel af skolelederne, som vurderer dette med hensyn til elevernes faglige udbytte.

Når der skelnes mellem de fagligt stærke og de fagligt svage elever, er den overordnede vurdering fortsat positiv. Tabellen viser dog også, at skolelederne er mere enige i, at de stærke elever motiveres af linjer end de svage elever. 38 % af skolelederne har således svaret, at de er enige i, at de fagligt stærke elevers motivation er styrket, mens det blot er 15 % af skolelederne, som har svaret dette med hensyn til de fagligt svage elever. Denne forskel er signifikant forskellig. Samme mønster ses med hensyn til elevernes faglige udbytte. Her er forskellen dog ikke signifikant, og variationen mellem de to elevgrupper kan derfor også være et udtryk for tilfældigheder.

Elevernes overgang til ungdomsuddannelserne

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne desuden blevet bedt om at vurdere, hvorvidt arbejdet med linjer har styrket elevernes forudsætninger for at vælge den rette ungdomsuddannelse. Tabel 17 viser, hvordan skolelederne vurderer udviklingen.

Tabel 17**Hvor enig eller uenig er du i, at elevernes forudsætninger for at vælge den ungdomsuddannelse, som passer bedst til dem, er styrket? (N = 68)**

	%
Enig	19
Overvejende enig	54
Overvejende uenig	22

Fortsættes på næste side

	%
Uenig	4
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med linjer i udskolingen på deres skole. I dette tilfælde kun linjer opdelt efter faglige fokusområder.

Af tabellen fremgår det, at i alt 73 % har svaret, at de er enige eller overvejende enige i, at elevernes forudsætninger for at vælge den ungdomsuddannelse, som passer bedst til dem, er styrket. 19 % har i den forbindelse svaret, at de er enige. Skolelederne kan på den baggrund siges at være forholdsvis positive i deres vurdering af elevernes udvikling på dette område.

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne endvidere blevet bedt om at vurdere udviklingen i elevernes overgang til ungdomsuddannelserne som følge af arbejdet med linjer. Hele 75 % af skolelederne vurderer i den forbindelse, at det er for tidligt at svare på, om arbejdet med linjer har haft nogen betydning for dette (N = 68). Skolernes vurdering hænger naturligt sammen med, at arbejdet med linjer er en meget ny praksis på en forholdsvis stor del af skolerne.

Den markante andel af skoler, som har svaret, at det er for tidligt at svare på, gør, at der ikke er et tilstrækkeligt solidt grundlag for at udtale sig om udviklingen i den samlede andel af elever, der starter på en ungdomsuddannelse som følge af arbejdet med linjer.

3.4 Opsamling

I dette kapitel er der præsenteret resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolernes arbejde med linjer i udskolingen. I kapitlets første afsnit er der redegjort for udbredelsen af arbejdet med linjer. Dernæst er der redegjort for organiseringen af arbejdet, mens der til sidst er redegjort for udbyttet.

Udbredelsen af linjer

Afsnittet viser, at lidt under en femtedel af skolerne (18 %) arbejder med linjer. Derudover fremgår det, at skoler med store udskolingsafdelinger oftere vælger at arbejde med linjer end skoler med små udskolingsafdelinger. Endelig fremgår det, at lidt mere end fire ud af ti skoler (41 %), som arbejder med linjer, er startet i skoleåret 2014/15. Arbejdet med linjer må på den baggrund betegnes som en meget ny praksis på en forholdsvis stor del af skolerne.

Organiseringen af arbejdet med linjer

Med hensyn til organiseringen af arbejdet med linjer har stort set alle skoler (96 %) en linjeorganisering, som omfatter samtlige elever. Det fremgår desuden, at skolerne typisk udbyder tre til fem linjer. Derudover fremgår det, at stort set alle skoler (97 %) giver eleverne mulighed for at afgive linjehønsker, og at eleverne typisk kan lave en prioriteret ønskeliste.

Endelig viser afsnittet om organiseringen, at arbejdet med linjer kan give udfordringer på forskellig vis. De fleste skoleledere (69 %) oplever således i høj eller nogen grad, at vennerne har for stor indflydelse på linjevalget, mens andelen af skoleledere som i høj eller nogen grad oplever, at forældrene har for stor indflydelse, er lidt mindre (41 %). Derudover fremgår det, at cirka fire ud af ti skoleledere i høj eller nogen grad oplever, at der opstår en utilsigtet skæv fordeling af piger og drenge på linjerne (42 %), samt at de fagligt svage elever vælger den samme linje, selv om linjerne ikke er niveaudelte (37 %).

Udbyttet af arbejdet med linjer

Afsnittet vedrørende udbyttet viser, at stort set alle skoleledere (94 %) er enige eller overvejende enige i, at elevernes motivation generelt set er styrket, mens det er lidt færre (83 %), som vurderer dette med hensyn til elevernes faglige udbytte. Når der skelnes mellem fagligt stærke og fagligt svage elever, fremgår det, at det særligt er de fagligt stærke elever, som motiveres af arbejdet med linjer, mens der ikke er forskel på udviklingen i de to elevgrupper med hensyn til

det faglige udbytte. Endelig viser undersøgelsen, at skolelederne er forholdsvis positive i deres vurdering af udviklingen med hensyn til elevernes forudsætninger for at vælge den rette ungdomsuddannelse.

4 Hold i udskolingen

I kapitel 4 er der præsenteret resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolernes arbejde med hold i udskolingen. I kapitlets første afsnit er der redegjort for udbredelsen af arbejdet med hold. Dernæst er der redegjort for, hvordan arbejdet med hold er organiseret, mens der til sidst er redegjort for skoleledernes vurdering af udbyttet af arbejdet med hold.

4.1 Udbredelsen af arbejdet med hold

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet bedt om at angive, om der arbejdes med hold i mere end 25 % af undervisningen på skolen. Tabel 18 viser skoleledernes besvarelse af spørgsmålet.

Tabel 18
Arbejder I med hold i mere end 25 % af undervisningen? (N = 406)

	%
Ja	17
Nej	83
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Af tabellen fremgår det, at 17 % af skolelederne har svaret, at der arbejdes med hold i mere end 25 % af undervisningen, hvilket svarer til lidt under en femtedel af skolerne.

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne desuden blevet bedt om at angive, hvor længe de har arbejdet med hold i mere end 25 % af undervisningen. Tabel 19 viser skoleledernes svar.

Tabel 19
I hvor mange skoleår har I arbejdet med hold i mere end 25 % af undervisningen (inklusive indeværende skoleår)? (N = 71)

	%
Ét år eller mindre	24
To år	18
Tre år	21
Fire år	4
Fem år eller mere	32
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen.

Af tabellen fremgår det, at i alt 63 % af skolelederne har svaret, at de er startet på at arbejde med hold i mere end 25 % af undervisningen inden for de seneste tre år. Arbejdet med hold i dette omfang er dermed en forholdsvis ny praksis på en stor del af skolerne.

4.2 Organiseringen af arbejdet med hold

Kapitlets andet afsnit handler om skolernes organisering af arbejdet med hold. Først er omfanget af skolernes arbejde med hold beskrevet, hvorefter det er beskrevet, hvordan selve holddannelsen foregår.

Omfanget af skolernes arbejde med hold

Som det fremgår tidligere, har 17 % af skolerne svaret, at de arbejder med hold i mere end 25 % af undervisningen. I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne på disse skoler blevet bedt om at angive, hvor stor en andel af undervisningen arbejdet med hold konkret fylder i skoleåret 2014/15. Tabel 20 viser en oversigt over, hvad der er blevet svaret.

Tabel 20

I hvor stor en andel af undervisningen arbejder I samlet set med hold i udskolingen i dette skoleår? (N = 71)

	%
26-50 %	73
51-75 %	15
76-100 %	11
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen.

Tabel 20 viser, at der er stor variation blandt skolerne med hensyn til, hvor meget arbejdet med hold fylder. 73 % af skolelederne har svaret, at de arbejder med hold i 26-50 % af undervisningen. Tabellen viser desuden, at der er en mindre del af skolerne, hvor arbejdet med hold har en noget mere fremtrædende rolle. I alt 26 % har således svaret, at de arbejder med hold i mere end 50 % af undervisningen.

Holddannelsen

Den følgende del af afsnittet om skolernes organisering af arbejdet med hold handler om selve holddannelsen. Svarene fra skolelederne viser, at næsten halvdelen af skolerne har udarbejdet en plan på ledelsesniveau for, hvordan arbejdet med hold skal foregå. Det fremgår endvidere, at skolerne typisk danner holdene på tværs af de enkelte årgange, samt at niveaudeling er det holddelingsprincip, som skolerne anvender mest.

Næsten halvdelen af skolerne har udarbejdet en plan på ledelsesniveau for arbejdet

Et centralt element i afdækningen af skolernes arbejde med hold har handlet om at indkredse, hvilken rolle ledelsen på de enkelte skoler spiller med hensyn til organiseringen af arbejdet. I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne derfor blevet spurgt om, hvorvidt der på ledelsesniveau er udarbejdet en plan for arbejdet med hold. Tabel 21 viser deres besvarelser.

Tabel 21

Har I på ledelsesniveau udarbejdet en samlet plan, som beskriver, hvordan arbejdet med hold skal foregå i udskolingen? (N = 71)

	%
Ja	44
Nej	56
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen.

Af tabellen fremgår det, at 44 % af skolerne har udarbejdet en samlet plan på ledelsesniveau, som viser, hvordan arbejdet med hold skal foregå, mens det modsatte gælder for den resterende del af skolerne.

Holddannelsen sker typisk inden for de enkelte årgange

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne desuden blevet spurgt om, i hvilken grad de i skoleåret 2014/15 har arbejdet med at danne hold inden for en enkelt klasse eller årgang og på tværs af årgange. Tabel 22 viser, hvad der er blevet svaret.

Tabel 22
Skolernes arbejde med at danne hold

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad har I i dette skoleår arbejdet med hold i udskolingen, som er dannet ...					
... inden for en enkelt klasse? (N = 59)	37 %	39 %	15 %	9 %	100 %
... inden for en årgang? (N = 69)	61 %	32 %	4 %	3 %	100 %
... på tværs af årgange? (N = 67)	19 %	36 %	28 %	16 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen.

Tabellen viser, at skolerne især har arbejdet med at danne hold inden for de enkelte årgange. Af tabellen fremgår det således, at i alt 93 % har svaret, at de i høj eller nogen grad arbejder med hold, som er dannet på denne måde. Derudover fremgår det af tabellen, at i alt 76 % har svaret, at de i høj eller nogen grad har arbejdet med hold, som er dannet inden for en enkelt klasse, mens i alt 55 % har svaret, at de i høj eller nogen grad har arbejdet med hold, som er dannet på tværs af årgange.

Niveaudeling er det mest anvendte holddannelsesprincip

Skolelederne er endvidere blevet spurgt om, i hvilken grad de i skoleåret 2014/15 har arbejdet med hold, som er dannet på baggrund af en række forskellige principper. Tabel 23 viser skoleledernes besvarelse af spørgsmålet.

Tabel 23
Skolernes arbejde med at danne hold

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad har I i dette skoleår arbejdet med hold i udskolingen, som er dannet på baggrund af...					
... elevernes faglige interesser? (N = 68)	22 %	63 %	12 %	3 %	100 %
... elevernes faglige kompetencer (niveaudeling)? (N = 70)	37 %	57 %	4 %	1 %	100 %
... elevernes sociale kompetencer? (N = 69)	19 %	49 %	32 %	0 %	100 %
... elevernes måde at lære på? (N = 69)	22 %	52 %	26 %	0 %	100 %
... elevernes motivation? (N = 68)	19 %	59 %	22 %	0 %	100 %
... elevernes køn? (N = 66)	8 %	38 %	41 %	14 %	100 %
... praktiske forhold på skolen, fx de fysiske rammer? (N = 68)	4 %	25 %	46 %	25 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen.

Tabellen viser, at niveaudeling er det mest anvendte holddannelsesprincip. Af tabellen fremgår det således, at i alt 94 % af skolelederne har svaret, at de i høj eller nogen grad har arbejdet med hold, som er dannet ud fra elevernes faglige kompetencer.

Tabellen viser også, at en række andre holddannelsesprincipper bliver brugt af skolerne. I alt 85 % har svaret, at de i høj eller nogen grad arbejder med hold, der er dannet på baggrund af elevernes faglige interesser. 78 % har endvidere svaret, at de i høj eller nogen grad har arbejdet med hold, som er dannet på baggrund af elevernes motivation.

Endelig viser tabellen, at arbejdet med at danne hold ud fra elevernes køn eller praktiske forhold på skolen er de holddannelsesprincipper, som benyttes mindst. I alt 55 % har svaret, at de i mindre grad eller slet ikke danner hold ud fra elevernes køn, mens 71 % har svaret det samme vedrørende holddannelse ud fra praktiske forhold på skolen.

4.3 Udbyttet af arbejdet med hold

Det tredje og sidste afsnit i kapitlet om skolernes arbejde med hold handler om skoleledernes vurdering af udbyttet. Indledningsvis er skoleledernes vurdering af udviklingen i elevernes motivation og faglige udbytte beskrevet. Dernæst er skolelederens vurdering af udviklingen i elevernes overgang til ungdomsuddannelsesområdet beskrevet.

Elevernes motivation og faglige udbytte

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet bedt om at vurdere, hvad arbejdet med hold har betydet for elevernes motivation og faglige udbytte. Tabel 24 viser skoleledernes vurdering af udviklingen på disse områder.

Tabel 24
Betydningen af arbejdet med hold for udviklingen med hensyn til elevernes motivation og faglige udbytte

	Enig	Overvejende enig	Overvejende uenig	Uenig	Total
Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?					
At elevernes motivation for at deltage i undervisningen generelt set er styrket (N = 50)	38 %	58 %	4 %	0 %	100 %
At de fagligt stærke elevers motivation for at deltage i undervisningen er styrket (N = 50)	50 %	48 %	2 %	0 %	100 %
At de fagligt svage elevers motivation for at deltage i undervisningen er styrket (N = 50)	28 %	66 %	6 %	0 %	100 %
At elevernes faglige udbytte generelt set er styrket (N = 50)	44 %	54 %	0 %	2 %	100 %
At de fagligt stærke elevers udbytte af undervisningen er øget (N = 50)	44 %	50 %	6 %	0 %	100 %
At de fagligt svage elevers udbytte af undervisningen er øget (N = 50)	36 %	58 %	6 %	0 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i udskolingen på deres skole.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen, samt at de tidligere har haft en praksis, hvor de har arbejdet med holddannelse i mindre end 26 % af undervisningen i udskolingen.

Note: Ved vurderingen af de forskellige udsagn er skolelederne blevet bedt om at sammenligne med, hvordan det var, før de begyndte at arbejde med hold i mere end 25 % af undervisningen.

Tabellen viser, at i alt 96 % har svaret, at de er enige eller overvejende enige i, at elevernes motivation for at deltage i undervisningen generelt set er styrket. Skolelederne giver en tilsvarende vurdering af udviklingen med hensyn til elevernes faglige udbytte. Her har i alt 98 % svaret, at de er enige eller overvejende enige i, at elevernes faglige udbytte generelt set er styrket.

Stort set alle skoleledere vurderer dermed, at der generelt set har været en positiv udvikling inden for de to områder.

Når der skelnes mellem de fagligt stærke og de fagligt svage elever, er den overordnede vurdering fra skolelederne fortsat positiv for begge elevgrupper. Som det var tilfældet ved beskrivelsen af udbyttet af arbejdet med linjer, tegner der sig dog også her et billede af, at lederne oplever, at de stærke elever motiveres mere af arbejdet med hold, end det er tilfældet med de fagligt svage elever. I dette tilfælde er forskellen dog ikke signifikant, og variationen mellem de to elevgrupper kan derfor blot være et udtryk for tilfældigheder. Det samme gælder med hensyn til elevernes faglige udbytte, hvor forskellen heller ikke er signifikant.

Elevernes overgang til ungdomsuddannelserne

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne desuden blevet bedt om at vurdere, hvorvidt arbejdet med hold har styrket elevernes forudsætninger for at vælge den rette ungdomsuddannelse. Tabel 25 viser, hvordan skolerne vurderer udviklingen.

Tabel 25

Hvor enig eller uenig er du i, at elevernes forudsætninger for at vælge den ungdomsuddannelse, som passer bedst til dem, er styrket? (N = 49)

	%
Enig	18
Overvejende enig	65
Overvejende uenig	16
Uenig	0
Total	100

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i udskolingen på deres skole.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de arbejder med holddannelse i mere end 25 % af undervisningen, samt at de tidligere har haft en praksis, hvor de har arbejdet med holddannelse i mindre end 26 % af undervisningen i udskolingen.

Af tabellen fremgår det, at i alt 83 % har svaret, at de er enige eller overvejende enige i, at elevernes forudsætninger for at vælge den ungdomsuddannelse, som passer bedst til dem, er styrket. 18 % har i den forbindelse svaret, at de er enige. Man kan på den baggrund slutte, at skolelederne er forholdsvis positive i deres vurdering af elevernes udvikling på dette område.

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne endvidere blevet bedt om at vurdere udviklingen med hensyn til elevernes overgang til ungdomsuddannelserne som følge af arbejdet med hold. 63 % vurderer i den forbindelse, at det er for tidligt at svare på, om arbejdet med hold har haft nogen betydning for dette. Skoleledernes vurdering hænger naturligt sammen med, at arbejdet med hold er en forholdsvis ny praksis på mange af skolerne (N = 70).

Den store andel af skolelederne, som mener, at det er for tidligt at svare på, gør, at der ikke er tilstrækkeligt solidt grundlag for at udtale sig om udviklingen med hensyn til den samlede andel af elever, der starter på en ungdomsuddannelse som følge af arbejdet med hold.

4.4 Opsamling

I kapitel 4 er der præsenteret resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolernes arbejde med hold i udskolingen. I kapitlets første afsnit er der redegjort for udbredelsen af arbejdet med hold. Dernæst er der redegjort for, hvordan arbejdet med hold er organiseret, mens der til sidst er redegjort for skoleledernes vurdering af udbyttet af arbejdet med hold.

Udbredelsen af arbejdet med hold

Afsnittet om udbredelsen viser, at lidt under en femtedel af skolerne (17 %) arbejder med hold i mere end 25 % af undervisningen. Det fremgår desuden, at flertallet af skolerne (63 %) er startet på at arbejde med hold i dette omfang inden for de sidste tre år, og at knap en fjerdedel (24 %)

er startet i skoleåret 2014/15. Arbejdet med hold må på den baggrund betegnes som en forholdsvis ny praksis på en stor del af skolerne.

Organiseringen af arbejdet med hold

Afsnittet vedrørende organiseringen viser, at omfanget af skolernes arbejde med hold varierer meget, og at lidt over en fjerdedel af skolerne (26 %) arbejder med hold i mere end 50 % af undervisningstiden. Afsnittet viser desuden, at næsten halvdelen af skolerne (44 %) har udarbejdet en plan på ledelsesniveau for, hvordan arbejdet med hold skal foregå. Det fremgår endvidere, at skolerne typisk danner holdene inden for de enkelte årgange, samt at niveaudeling er det holddelingsprincip, som skolerne anvender mest.

Udbyttet af arbejdet med hold

Udbytteafsnittet viser, at stort set alle skoleledere er enige eller overvejende enige i, at elevernes motivation (96 %) og faglige udbytte (98 %) generelt set er styrket. I den forbindelse viser undersøgelsen i øvrigt, at der ikke er forskel på udviklingen hos de fagligt stærke og de fagligt svage elever. Endelig viser undersøgelsen, at skolelederne er forholdsvis positive i deres vurdering af udviklingen med hensyn til elevernes forudsætninger for at vælge den rette ungdomsuddannelse.

5 Fokuspunkter i udskolingen på tværs af organiseringsformer

I kapitel 5 er der præsenteret resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolernes samarbejde med det omgivende samfund, skolernes arbejde med specifikke elementer i forbindelse med undervisningen samt skoleledernes vurdering af folkeskolereformens betydning inden for udvalgte områder.

5.1 Skolernes samarbejde med det omgivende samfund

I spørgeskemaundersøgelsen er skolelederne blevet bedt om at angive, i hvilken grad de samarbejder med en række forskellige aktører fra det omgivende samfund. Tabel 26 viser en oversigt over skoleledernes besvarelser.

Tabel 26
Skolernes samarbejde med aktører fra det omgivende samfund i forbindelse med undervisningen i udskolingen

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad samarbejder I med aktører fra det omgivende samfund i forbindelse med undervisningen i udskolingen?					
Ungdomsuddannelser (N = 398)	21 %	56 %	21 %	2 %	100 %
Ungdomsskole (N = 397)	26 %	45 %	22 %	7 %	100 %
Idrætsforeninger (N = 397)	10 %	45 %	39 %	6 %	100 %
Klubber (N = 387)	17 %	26 %	39 %	19 %	100 %
Musik- og billedskoler (N = 394)	11 %	32 %	38 %	19 %	100 %
Museer og andre kulturinstitutioner (N = 387)	5 %	37 %	45 %	13 %	100 %
Virksomheder (N = 392)	4 %	38 %	49 %	9 %	100 %
Andre foreninger end idrætsforeninger (N = 384)	3 %	28 %	57 %	12 %	100 %
Videregående uddannelser (N = 385)	4 %	22 %	42 %	33 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Af tabellen fremgår det, at skolerne samarbejder mest med ungdomsuddannelserne. I alt 77 % har således svaret, at de i høj eller nogen grad samarbejder med disse. Skolernes samarbejde med ungdomsuddannelserne hænger naturligt sammen med, at en folkeskoles kerneopgaver er at forberede til videre uddannelse. Netop dette faktum gør dog også, at det kan undre lidt, at i alt 23 % har svaret, at de i mindre grad eller slet ikke samarbejder med ungdomsuddannelser. Med andre ord kunne man altså have forventet, at en endnu større del af skolelederne havde svaret, at skolen i høj eller nogen grad samarbejder med ungdomsuddannelser.

Af tabellen fremgår det desuden, at 71 % har svaret, at de i høj eller nogen grad samarbejder med ungdomsskoler. Også samarbejdet med idrætsforeninger er forholdsvis udbredt blandt skolerne, da i alt 55 % har svaret, at de i høj eller nogen grad samarbejder med disse. Til sammenligning er skolernes samarbejde med andre foreninger end idrætsforeninger knap så udbredt. I alt 33 % har svaret, at de i høj eller nogen grad samarbejder med disse.

Endelig viser tabellen, at i alt 43 % af skolelederne har svaret, at der i høj eller nogen grad samarbejdes med musik- og billedskoler og klubber, mens i alt 42 % har svaret, at der i høj eller nogen grad samarbejdes med virksomheder og museer og andre kulturinstitutioner.

I spørgeskemaundersøgelsen er der desuden blevet spurgt om, i hvilke forbindelser skolerne samarbejder med ungdomsuddannelserne. Tabel 27 viser, hvad skolelederne har svaret.

Tabel 27
I hvilke forbindelser samarbejder I med ungdomsuddannelser? (N = 384)

	%
Brobygning	86
Besøg og ekskursioner	74
Individuelt tilrettelagte praktikforløb for enkelte elever eller grupper af elever	59
Aktiviteter i forbindelse med undervisningen i emnet uddannelse og job	48
Oplæg i forbindelse med den fagfaglige undervisning på skolen	29
Afholdelse af valgfag	27
Udvikling af valgfag	22
Oplæg i forbindelse med tværfaglige forløb	20
Mentorordninger	7
Andet	7
Total	379

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Note: Dette spørgsmål er kun stillet til den del af respondenterne, der har svaret, at de samarbejder med ungdomsuddannelser i udskolingen på deres skole.

Af tabellen fremgår det, at skolerne især samarbejder i forbindelse med brobygning og besøg og ekskursioner. Konkret fremgår det af tabellen, at 86 % af skolerne samarbejder i forbindelse med brobygning, mens 74 % af skolerne samarbejder i forbindelse med besøg og ekskursioner.

Derudover viser tabellen, at 59 % af skolerne samarbejder med ungdomsuddannelserne om individuelt tilrettelagte praktikforløb for enkelte elever eller grupper af elever. Endelig er der 48 %, som samarbejder med ungdomsuddannelserne i forbindelse med undervisningen i emnet uddannelse og job.

5.2 Skolernes fokus i undervisningen

I spørgeskemaundersøgelsen er samtlige skoler blevet spurgt om, i hvilken grad de i dette skoleår har haft fokus på en række specifikke fokuspunkter i undervisningen. Det drejer sig om inddragelsen af eleverne i forbindelse med undervisningens planlægning og gennemførelse, arbejdet med at skabe fleksible læringsmiljøer og anvendelsen af praktiske undervisningsformer. Tabel 28 nedenfor viser, i hvilken grad skolerne har haft fokus på de nævnte områder.

Tabel 28
Skolernes fokus i undervisningen

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad har I i dette skoleår fokus på følgende i jeres undervisning?					
At inddrage eleverne i undervisningens planlægning og gennemførelse (N = 405)	10 %	62 %	27 %	1 %	100 %
At skabe fysiske rammer, som giver mulighed for fleksible læringsmiljøer (N = 401)	11 %	42 %	38 %	9 %	100 %
At anvende praktiske undervisningsformer, fx værkstedsundervisning (N = 403)	5 %	39 %	49 %	7 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Af tabellen fremgår det, at skolerne især har haft fokus på at inddrage eleverne i undervisningens planlægning og gennemførelse. I alt 72 % af skolerne har således svaret, at de i høj eller nogen grad har haft fokus på at inddrage eleverne i undervisningens planlægning og gennemførelse.

Tabellen viser desuden, at i alt 53 % af skolerne i høj eller nogen grad har haft fokus på at skabe fysiske rammer, som giver mulighed for fleksible læringsmiljøer, mens i alt 44 % af skolerne i høj eller nogen grad har haft fokus på at anvende praktiske undervisningsformer, herunder fx værkstedsundervisning.

Afslutningsvis skal det nævnes, at det i forbindelse med behandlingen af data er blevet undersøgt, om det varierer, i hvilken grad skolerne har arbejdet med de forskellige fokuspunkter i undervisningen, alt efter hvordan udskolingen er organiseret. Det har ikke været muligt at påvise en sammenhæng i den forbindelse.

5.3 Folkeskolereformen

I forbindelse med folkeskolereformen blev der iværksat forskellige initiativer, som skal understøtte arbejdet med linjer og hold samt skolernes samarbejde med det omgivende samfund. Eksempelvis er valgfagene rykket frem til 7. klasse, der er kommet mere fleksible holddannelsesregler, ligesom de enkelte kommuner er blevet forpligtet til at etablere et samarbejde mellem skolerne og det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv.

Tabel 29 viser skoleledernes vurdering af folkeskolereformens betydning for arbejdet med linjer og hold og for samarbejdet med det omgivende samfund.

Tabel 29
Skolernes vurdering af folkeskolereformens betydning for samarbejdet med det omgivende samfund

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
I hvilken grad vurderer I, at folkeskolereformen har givet bedre muligheder for ...					
... at arbejde med linjer? (N = 395)	20 %	42 %	26 %	12 %	100 %
... at arbejde med holddannelse? (N = 398)	27 %	45 %	20 %	8 %	100 %
... at samarbejde med det omgivende samfund? (N = 398)	29 %	46 %	19 %	6 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til skolelederne på de skoler, som har en udskolingsafdeling.

Af tabellen fremgår det, at flertallet af skolelederne er forholdsvis positive i deres vurdering af folkeskolereformens betydning for de tre områder. I alt 75 % af skolelederne har således svaret, at de i høj eller nogen grad vurderer, at folkeskolereformen har givet bedre mulighed for at samarbejde med det omgivende samfund. I alt 72 % af skolelederne vurderer, at folkeskolereformen har givet bedre muligheder for arbejdet med hold, mens 62 % vurderer det samme for linjer.

5.4 Opsamling

I dette kapitel er der præsenteret resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolernes samarbejde med det omgivende samfund, skolernes arbejde med specifikke elementer i forbindelse med undervisningen samt skoleledernes vurdering af folkeskolereformens betydning inden for udvalgte områder.

Samarbejdet med det omgivende samfund

Afsnittet vedrørende skolernes samarbejde med det omgivende samfund viser, at skolerne samarbejder mest med ungdomsuddannelser af en række udvalgte aktører fra det omgivende samfund. Derudover viser afsnittet, at samarbejdet med ungdomsuddannelserne primært sker i forbindelse med brobygning og besøg og ekskursioner.

Fokus i undervisningen

Afsnittet om skolernes arbejde med specifikke elementer i undervisningen viser, at skolerne især har haft fokus på inddragelsen af eleverne i undervisningens planlægning og gennemførelse, mens arbejdet med at skabe de nødvendige fysiske rammer for fleksible læringsmiljøer og anvendelsen af praktiske undervisningsformer ikke har været i fokus i samme grad.

Folkeskolereformen

Endelig er det beskrevet, at flertallet af skolelederne i høj eller nogen grad vurderer, at folkeskolereformen har givet bedre muligheder for at samarbejde med det omgivende samfund (75 %) samt arbejde med hold (72 %) og linjer (62 %).

Appendiks A

Litteraturliste

EVA (2013). *Høje forventninger til alle elever.*

EVA (2014). *Undervisning i udskolingen: Linjer, toninger og holddannelse.*

Formandskabet for Skolerådet (2011). *Beretning om evaluering og kvalitetsudvikling af folkeskolen 2011.* Afgivet af formandskabet for Rådet for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Folkeskolen. Skolerådet.

Katznelson et al. (2009). *Ungdomsliv – mellem individualisering og standardisering.* Forlaget Samfundslitteratur.

Nordahl et al. (2010). *Uligheder og variationer. Danske elevers motivation, skolefagligt læringsudbytte og sociale kompetencer.*

Olsen (2013). *Fem skoler har nu en international linje.* Hentet fra:
<https://www.folkeskolen.dk/533054/fem-skoler-har-nu-en-international-linje>.

Appendiks B

Metode

Den samlede undersøgelse består af to dele. Første del er en spørgeskemaundersøgelse blandt skolelederne på samtlige folkeskoler med en udskolingsafdeling, mens den anden del er et casestudie om udvalgte skolers erfaringer med at organisere udskoling i linjer og hold. I denne rapport er der præsenteret resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, og nedenfor er der redegjort for, hvordan denne del af undersøgelsen blev grebet an.

Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen var rettet mod skolelederne på de folkeskoler, som har en udskolingsafdeling. Spørgeskemaundersøgelsen var en totalundersøgelse, hvilket vil sige, at skolelederne på samtlige folkeskoler med en udskolingsafdeling modtog spørgeskemaet. EVA har fået kontaktoplysningerne på skolerne fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings institutionsdatabase.

I spørgeskemaet blev der spurgt om udbredelsen af arbejdet med linjer og hold. Derudover blev der spurgt om, hvordan skolerne har organiseret arbejdet, samt hvilken betydning arbejdet har haft for elevernes motivation, faglige udbytte og overgang til ungdomsuddannelserne. Endelig blev der spurgt om samarbejdet med det omgivende samfund og forskellige fokuspunkter i undervisningen.

Udarbejdelse og validering

Spørgeskemaet blev udarbejdet af EVA's projektgruppe. Som grundlag for udarbejdelsen af spørgeskemaet blev der indledningsvis gennemført et forstudie, hvor vi orienterede os i forskning om sammenhænge mellem elevers interesser, foretrukne arbejdsformer, motivation og udbytte af undervisningen (Nordahl et al., 2010). Vi har desuden kontaktet seks skoler og en kommune med henblik på at få et indblik i, hvilke erfaringer de har gjort med de nye organiseringsformer.

Inden udsendelsen blev skemaet pilottestet af fem respondenter, som samlet set havde erfaringer med spørgeskemaundersøgelsens forskellige dele. Pilottestene blev gennemført telefonisk, hvor alle lederne kom igennem alle dele af spørgeskemaet. Pilottestene var af 15 til 45 minutters varighed, alt efter hvor meget eller lidt skolelederne havde af kommentarer.

Formålet med pilottesten var at identificere eventuelle uklarheder i spørgsmålene, der kunne give anledning til misforståelser, og at undersøge, om der var centrale forhold, der ikke blev behandlet i skemaet. Pilottesterne blev derfor bedt om at vurdere, om de spørgsmål, svarkategorier og begreber, der blev anvendt, var relevante, forståelige og dækkende for praksis. Pilottesternes kommentarer blev noteret på systematisk vis, og der blev som hovedregel kun foretaget ændringer i spørgeskemaet, hvis flere pilottestere havde ensartede kommentarer.

Udsendelse og rykkerprocedure

Spørgeskemaundersøgelsen blev udsendt via mail, hvori der var indsat et personligt link til de enkelte skoleledere, som skulle bruges til at besvare undersøgelsen. Ved modtagelsen af spørgeskemaet blev skolelederne orienteret om indholdet via en følgeskrivelse. Skolelederne blev desuden oplyst om, at de havde mulighed for at sende spørgeskemaet videre til en anden person fra ledelsen, hvis de vurderede, at vedkommende havde et bedre grundlag for at udfylde skemaet.

Spørgeskemaet blev udsendt 27. april 2015, og der blev desuden sendt i alt tre påmindelser. Den første blev sendt 4. maj, den anden blev sendt 11. maj, og den tredje blev sendt 19. maj. Der blev lukket for indgivelse af besvarelser 26. maj.

Som tidligere nævnt var spørgeskemaundersøgelsen en totalundersøgelse. Populationen bestod af skoleledere fra alle folkeskoler med en eller flere klasser på 7. til 9. klassetrin, eksklusive specialskoler. I forbindelse med udsendelsen blev vi opmærksomme på, at institutionsdatabasen indeholdt fejlagtige oplysninger om det højeste klassetrin på flere skoler. Problemet har vi taget hånd om på flere måder:

For det første blev der i spørgeskemaundersøgelsen indsat et filterspørgsmål, hvor skolerne blev bedt om at angive, om de havde en udskolingsafdeling eller ej.

Derudover er det efterfølgende blevet undersøgt, hvorvidt de skoler, som ikke besvarede spørgeskemaet, havde en udskolingsafdeling eller ej. Undersøgelsen blev gennemført manuelt via opslag på skolernes hjemmesider. Samtlige skoler, som ifølge institutionsdatabasen havde 7. klasse, er i den forbindelse blevet gennemgået, mens der blev foretaget en stikprøve blandt skolerne med 8. og 9. klasse som højeste undervisningsniveau, som ikke gav anledning til at undersøge den resterende del af skolerne på disse klassetrin.

Endelig skal det nævnes, at der er enkelte skoler, som selv har henvendt sig til EVA, da de ikke har en udskolingsafdeling.

Spørgeskemaet blev oprindeligt sendt til 1.010 skoler. På baggrund af ovennævnte endte populationen dog på 876 skoler. 134 skoler er således blevet sorteret fra som følge af gennemgangen af institutionsdatabasen og de oplysninger, som skolerne selv er kommet med. Som følge af den meget grundige håndtering af fejlen i udtrækket vurderer EVA, at denne er blevet elimineret.

Svarprocent og bortfald

Undersøgelsens population var på 876 skoler. Ud af de 876 skoler fik EVA svar fra 436. Den samlede svarprocent blev således 46.

For at undersøge, hvorvidt analyseudvalget er repræsentativt for populationen, har vi lavet en bortfaldsanalyse, hvor vi har kigget på en række parametre, som fremgår af tabellen nedenfor. Forskellen mellem de respektive fordelinger for population og analyseudvalget er testet med χ^2 -tests for at se, om der er signifikant forskel.

Tabel 30 viser fordelingen for populationen og besvarelsene på tre baggrundsvariable: enhedsart, højeste undervisningsniveau og region.

Tabel 30
Bortfaldstabel

	Andel af population (N = 876)		Andel af analyseudvalg (N = 406)	
Enhedsart				
Institution uden afdelinger	804	92 %	374	92 %
Afdeling (underordnet enhed)	72	8 %	32	8 %
Højeste undervisningsniveau				
7. klasse	15	2 %	7	2 %
8. klasse	3	0 %	1	0 %
9. klasse	573	65 %	257	63 %
10. klasse	285	33 %	141	35 %

Fortsættes på næste side

	Andel af population (N = 876)		Andel af analyseudvalg (N = 406)	
Region				
Midtjylland	229	26 %	116	29 %
Hovedstaden	228	26 %	116	29 %
Syddanmark	179	20 %	52	13 %
Nordjylland	108	12 %	55	14 %
Sjælland	132	15 %	67	17 %

Kilde: EVA.

Chi²-tests er udført på baggrund af ovenstående oplysninger, og disse viste, at der ikke var signifikant forskellighed mellem andele i populationen og andele i analyseudvalget. Bortfaldsanalysen giver dermed, på trods af den relativt lave svarprocent, ikke anledning til at tro, at analyseudvalget ikke er repræsentativt for populationen.

Analyse af data

Rapporten indeholder først og fremmest en beskrivelse af det indsamlede datamateriale, men der er også kommenteret på sammenhænge mellem centrale baggrundsvariable og analysevariable. Analysen er i den forbindelse gennemført på baggrund af krydstabeller, hvor chi²-tests er benyttet som tests for signifikante sammenhænge. Der er alene kommenteret på sammenhænge, der er signifikante ved et signifikansniveau på 5 %.

I undersøgelsen skelnes der mellem linjer, der er dannet ud fra faglige fokusområder, og linjer, der er dannet ud fra elevernes faglige kompetencer. Linjer, der er dannet ud fra faglige fokusområder, er kendetegnet ved, at alle interesserede elever er optagelsesberettigede, mens linjerne, der er dannet ud fra elevernes faglige kompetencer, er niveaudelte linjer, hvor elevernes kompetencer er afgørende for, om de kan blive optaget eller ej. Til de niveaudelte linjer hører de såkaldte eliteidrætsklasser, som skolerne meget ofte kalder for eliteidrætslinjer, samt andre organiseringer af eleverne, som er udtryk for en fast niveaudeling. Det kan fx være de nye talentklasser i musik, hvor skolerne kan søge om at fravige folkeskolelovens regler om optagelseskrav (Undervisningsministeriet, 2014).

I forbindelse med analysen af data kunne vi på baggrund af opslag på skolernes hjemmesider se, at der var en mindre del af skolerne, som ved en fejl havde svaret, at de havde niveaudelte linjer. Skolerne skulle i stedet have svaret, at deres linjer var dannet ud fra faglige fokusområder. Samtlige besvarelser fra skolerne blev derfor gennemgået for at opnå sikkerhed med hensyn til, hvorvidt skolernes linjer var niveaudelte eller ej. Kvalitetssikringen foregik ved opslag på skolernes hjemmesider, hvorpå skolerne blev kontaktet, hvis vi var i tvivl om rigtigheden af deres besvarelse. Kvalitetssikringen medførte enkelte ændringer, som alle blev foretaget efter aftale med skolerne.

I forbindelse med analysen af data var der desuden flere iøjnefaldende besvarelser, som ikke umiddelbart kunne forklares. Eksempelvis var der enkelte skoler, som havde svaret, at eleverne ikke kunne vælge, hvilken linje de skulle på, ligesom der også var enkelte skoler, som havde svaret, at deres arbejde med linjer i udskolingen kun omfattede en del af eleverne. I disse tilfælde blev skolerne kontaktet for at opnå sikkerhed med hensyn til rigtigheden af deres besvarelse. I de fleste af tilfældene var skolernes besvarelser korrekte, og i de få tilfælde, hvor det modsatte gjorde sig gældende, blev besvarelserne ændret efter aftale med skolerne.

EVA vurderer på baggrund af ovennævnte, at der er meget stor sikkerhed med hensyn til gyldigheden af skolernes besvarelser og dermed også de resultater, som er præsenteret i denne rapport på baggrund af analysen af data.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.